

Das Latweeschu draugs.

1844. 9. November.

45ta lappa.

J a u n a s s i a n a s.

Is Peterburges. La beedriba, kas tur fewischki darbojabs, kà pa Kreewu semmi ar semmes kopschanu jo deenas jo labbaki eetu, un ko nosauz to brihwu Peterburges semmes kopschu beedribu, ta taggad atkal leelas gohda = malkas ir isfohljufe; un prohti: teem zilwekeem, kas lihdš 31mu Oktober 1846rà gaddà woi Eslanderu woi Sprantschu, woi Wahj', woi Kreewu wallodà tahs wifflabbakas grahmatas buhs farakstijuschki pahrt to mahzibu: kà labbibu wifflabbaki un bes leela tehrina waroht pa q labbaht, — un winneem peesuhitijuschki. Schahs grahmatas lai mahza pitmà kahrtà, kà labbiba jashabwe, un ohtrà kahrtà, kà ja-glabba. Bet tapehž arri pa pitru dalku wajjagoht fewischki rahdiht, kà pee kahda darba arri malku un jittas dedsamàs leetas taupihrt. Pa ohtru dalku wajjagoht flaidri mahziht, kà derrigas un pastahwigas mogasihnes ustaisa, un arri kà labbibu, kad ta ja-suhra us jittahm semmehm, jo drohschaki un jo lehtaki warr eepalkehrt. Wifflahm schahm mahzibahm wajjago, siannams, labbi sa-eet ar to semmes buhschanu paschu pa wifflu Kreewu Feisera walsibu, un arri tahdahm buht, kà winnahm wifflur bes leelahm publehbm warr paklauzihrt. Ja rakstijateem wehl kahdas sawadas turflaht peederrigas gudribas buhschoht, tad winni tahs woi karrai dalkai warreschoht peelikt, woi fewischki farakstihrt un sawat leelai grahmatas lihdš doht. Kam isdohsees, tai beedribai par pilnigu patikschanu, tahdu grahmatu farakstihrt, tas dabhuhs weenu selta = medalki, 150 dukkatuš smaggu, par gohda = dahwanu. Bet ja wehl jittas grahmatas winneem buhs peesuhititas, kas tik pa weenu, woi ohtru dalku flaidras, un tadehrt tik pusslihdš ween winneem patiks, tad winni wehl trihs selta medalkes, weenu no 100 dukkatušem un diwas no 50 dukkatušem, un trihs sudraba = medalkes, weenu no 40, ohtru no 30 un treschu no 20 rubl. sudr. par tahdahm grahmatahm isdallihš, un prohti: raisni pehž ta, kà winneem schahs grahmatas patiks. Ja winni atraddihš, kà kahdà grahmatà tahs mahzibas ne ween effoht flaidras un tahs gudribas derrigas, bet arri jaunàs, tad sohla, rakstijateem ne ween medalki, bet arri naudàs dahwanu doht. Un tahs grahmatas, ko winni atsihs par derrigahm, winni arri liks drikkelht.

Is Rihses. Pagahjuschá swehrdeena Daugawas tilts atkal tilte israuts. Wijs augschpuffe wehl leels pulks balku, kas fallu mallàs gulleja ne deesgan apzeetinatiž

straume tohs norahwe un dsinne us tiltu, kam pirma falna arri jau leddu bija peemettuse. Bet straume zaur balkeem un leddus lausta, dewahs jo stipraki us to puffi, fur nedf leddus nedf balki bija, un rahwe weenu klappi un dirvus zittus leelus tilta gabbalus leija. Waijadsehs atkal leelas puhles un naudas, kamehr tohs atkal dabbuhs rohka un wissu tiltu weddihs wiinna seemas=weeta.

15ta Oktober mehnesi Jaunpilles prahweista=kungs jaunu mahzitaju eewedde Ahdashu un Garkalna draudse, ar wahrdu Schilling. — Virmajajs mahzitajs, August Dobner, kas 11 gaddus Ahdashohs par mahzitaju bijis, September mehnesi aitsgabjis sowam tehwan, Kalzenawas un Weetolwas mahzitajam, par palihgu.

Is Wahzsemmes. Kad taggad zittas mallas Estreikeru walsi lo hpeem nahwiga festriga jeb mehris uskritis, tad Daieru Kehninschirr zeeti aitsleedtis, wehrschus, gohwis, aitas, zuhtas, un tapatt arri willas, farrus, negebretas ahdas un taukus no turrenes atwest.

Bahdenes walsi, Ruppenheimes pilsefetrâ, us abraham rohkahm leelam pulkam zilweku niknas balkas uskrituschas. Lihds 24tu Oktober jau wairak ka fims zilweku irr apfirguschu un peez no teem nomirruschi.

Kas ar Schweidlera Mariru notizzis.

Stahis wezzas grahmatas farakstihis 1626ta gadda pehz muhsu Kunga Jesus Kristus peedsimschanas.

Latweeschu walloda pahrtulohrs.

(Teescha nodatta.)

Wezs Schweidlera mahzitajs wehl raksta sawa grahmatâ ta: Nihâ agri es atmoehdohs, kad faule jau pahr juhru uslehze un muhsu kalnu apspihdeja. Marina dseedaja to dseesmu no Paradihses preekeem, fo tas wezs basnizas tehws Augustihns isdohmajis un fo wiinna no mannim bij mahzitusees. Wiinna dseedaja:

Wissi beedri tanni semmê ehd no weenas wehsumâ, Salkas plawas, baltas wahras, barribas; Ehduschu, woi ne ehdufchi, winneem peen' un meddus strautinohs, Gahrdu augti ne truhsti itt ne kas; Pilniba tur winneem salkeem kohleem, saldas ohgas dahrsinohs, Saurne reebji, nedf arr' badda waimanas; Preezigitle, mehnesis, swaigsnes ne suhd tur no swehtecm tee bauda labbu; baudidami preezajahs. Wee-kalnineem, Un ta Zehra azzis raujahs weenu: numehr tur rohseh rahdahs nebeidsamâ waf-mehr us beedrineem. farâ, Baltas puffes, fahrti seedi jauka smakka

Schohs wahrdu dsiroht, man firds pahrtuhke, un es ar affarahm prassiju: Ko tu darri, manna meitina? Wiinna atbildeja: Es barrojohs ar garrigu barribu. Par to es wiinnu usteizu, ka wiinna, sawu meesu ne spehdama barroht, tomehr sawu dwehfeli barrojohs. Us-reises wiinna mannim fauze, lai nahkohs, — lai raugohs to brihnumu, kas pahr juhru redsams. Es pajehlu sawas azzis, un redsi, tumschas debesis ittin ka frustis zehlehsh pahr muhsu galwahm stahwu un leetus lahpes nokritte.

Kad schee debbeschi pahr muhsu galwahm bij aisaqahjuschi, faule tohs tik brihnischli apspihdeja, ka mauna meitina fazzija: tas effoht Deewa tils, un mihta Deewa engelisch staigajohr pahr scho tiltu. Mehs Deewampateizam, ka nu muhsu frusts effoht pahrgahjis, — bet Deews zittadi bij nodohmajis, jo no schi laika ihli muhsu zeeta-kais frusts fahfahs.

No ta laika bads arween leelaks palikke. Wezzais mahzitajs un winna meitina, baddu zeesdami, atlaide kahda wakkara sawu wezzu kalponi Ili, un paschi apnehmahs us zittu riht' iseeet no mahjahm, sewim preeksch sweschu tauschu durwim kahdu maies kummof mefleht. Marina ar dauds affarahm scheljahs, ka pa nesinnameem zelteem buhschoht staigahr, kur to brihd wafatneeku un flekawu pa pilnam dsihwoja. La winna nogullahs ar greuhteem firds-ehsteem. Bet Deews winnus atkal preezinaja. — Klauseer, ka wezzais mahzitajs stahsta:

Mihta agri mehs ar behdigu firdi palikkam nomohda un us Deewu brehzam, lai Deews mums rahdoht, fo nu darriht. Wehl Deewa prahru ne sinnadami, es sawai meitina fazziju: ja winnai tik dauds spehka, tad lai zellotees, un lai ugguni taifoht trahfni, tapeh; ka istaba bij aulsta, un kalpones mums wairs ne bij. Winna zehlehs un isgahje no istabas ohrâ; bet drihs ar leelu preeku atkal pee mannim steidsehs, fazzidama: ka wezza Ilse par nakri fluffinam atkal mahja pahrnahkusi un jau ugguni uskuhrusi. Es wezzu Ili likku preeksch mannas gultas nahkt un winna fabahr par winnas nepaklausibu. Es praffiju, fo winna schè pee mums gribboht? Kapeh; winna wakkar wakkara ne effoht gahjus lihds ar wezzu Baschu? Mums pascheem ne kummofs maies wairs ne effoht, kur tad nu wehl winnai buhschoht? Bet winna raudaja ar leelu nopuhshanu, un gan drihs ne spehje runnahr; to ween noprattu, ka winna fazzija: Lihds ar mums effoht ehdufi, tapeh; arri lihds ar mums gribboht truhkumu zees; lai es winna ne arstummohr, winna ne warroht schirtees no mannas meitinas, fo jau schuhpli effoht auklejus. Tahda mihlestiba un ustizziba mannu firdi pahrnehme; es raudadams arbildeju: Woi tu ne effi dsirdejus, ka es un manna meitina gribbam ubbagds eet? Kur tu tad palikfi? Winna arbildeja: Gribboht lihds eet, jo winnai wairak krihroht ubbagds eet, ne ka mannim un manna meitina. Bet wehl ihli ne noprohtoht, kapeh; mums ja-eet pa pasauli ubbagds. Woi tad es pa wissam effoht aismirfis, ka, kad sawu ammatu usnehmis, es draudsei effoht sohlijs, »lihds pat nahwei pee sawu gannamu pulku palik«? Lai tapeh; wehl gaidoht, un lai winnas suhtoht pee saweem raddeem un pahstameem, warr buht, ka winna kur kahdu padohmu agraddischoht. — Schee wahrdi, ihpaschi, fo winna fazzija pahr mannas sohlichanas, ka ar grehru swarku us mannu firdi uskritte, un mannu firdi grehri speede. Mannim bij kauns pahr mannu ne-ustizzibu; jo manna kalponei un manna meitina bij stipraka rizziba, ne ka man pascham, kas tomehr alzinahs Deewa kalps. Es pee fewi dohmaju, ka laikam Deews, tas Kungs, manni pahrbauhdjis zaur scho kalponi, lai ne behgoht ka derrehts gans no sawas draudses, ittin ka to swehrtu Apustuli Peteri bij pahrbauhdjis augsta preestera mahja zaur kalpones wahrdeem. Tapat, ka Islijas, es sawu waigu peegreesu pee feenas, un peeluhdsu Deewu, to

Rungu. Us to paschu brighdi manna mettina atkal eenahze ar leelu preeku, stahstidama : fahda kristiga dwehfele par nakti mums atnessusi kamarâ divi maises, gabbalu gallas, drufku putraimu un fahls. Par to manna firds jo wairak Deewam pateize, un es ne faunejohs, sawal kalponei teikt, ka es frittis mas-tizzibâ un grehkojis. Mehs jekôs noturrejam sawu rihča-luhgshanu, un es par jaunu sawam Rungam sohliju paklan sibu un ustizzibu. Tad preezigi sawu brofcasti pa-ehdam, wezzam Bascham arti fahdu dalku nosubtijam, un manna meitina sa-azijnaja wiffus nabbaga behrnus un ehdinaja tohs, pirms ka tee sawus pahčarus skaitija. Par to manna mastizziga firds nopuhtees, bet winna fazzija: Tapehž ne suhdijetees pehž ta nahkofcha rihča, jo ta rihčdeena patri par sewim suhdisees. — (Matt. 6, 34.)

~~M~~ i h f l a.

Nakts widdâ, kad jau wiffi dufs,
Un kas ween dsihws irr, paleek klufs,
Tad es wehl strahdaju,
Un sawu darbu weenadi,
Tâ patt kâ deenâ riktigi,
Pehž fahrtas padarru.

Bet tew irr ihstâ laizina
Man ja-kohp' un ja = apgahda;
Zittadi neklausu.
Kahds esmu es, nu dsirdeji;
Tik to es luhdsohs, usmini
Nu mannu wahrđinu.

E. D.

(44tai un 45tai lappai pawaddons no wessela bohgena, fur atrohahs: I. Tas jaun-
peedfimmis zilweks. II. Ta peekta baufla iskaidroschanas fahlama pufse.)

Sluua, jik naudas 8. November-mehn. deenâ 1844 eeksch Rihges maksaja
par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Subr. naudâ. Rb. R.	Par	Maksaja:	Subr. naudâ. Rb. R.
1	pohru rudsu, 116 mahrzins smaggu	1 45	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	6 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 15	—	tabala = = = = =	— 75
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2 25	—	sweesta = = = = =	2 60
—	ausu = = = = =	— 80	—	dselles = = = = =	— 75
—	sirnu = = = = =	1 60	—	linnu, frohna = = = = =	1 40
—	rupju rudsu, miltu = = = = =	1 50	—	— brakka = = = = =	1 10
—	bihdeletu rudsu, miltu = = = = =	2 —	—	kannepu = = = = =	— 75
—	bihdeletu kweeschu, miltu = = = = =	3 —	—	schichtu appinu = = = = =	2 —
—	meeschu, putraimu = = = = =	1 70	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1 20
—	eefala = = = = =	1 25	—	muzzu sitku, eglu muzzâ = = = = =	6 25
—	linnu, sebkla = = = = =	4 50	—	— lasdu muzzâ = = = = =	6 50
—	kannepu, sebkla = = = = =	1 50	—	smalkas fahls = = = = =	3 75
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	4 —	—	rupjas baltas fahls = = = = =	4 25
—	barroru wehřschu galku, pa pohdu = = = = =	— 90	—	wahči brandwihna, pufidegga = = = = =	8 —
			—	— diwdegga = = = = =	9 —

Lihds 8 November pee Rihges irr atnahluschi 1508 kuggi un aiebraufuschi 1439.

Drihu drikket: No Widsemnes General, gubbernements pusses; Dr. E. E. Napierofy.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 44 un 45.

2 un 9 November 1844.

Tas jaun=peedsimmis zilwekš.

„Ja tas irr eeksch Kristus, tas irr jauns radditums. Tajs wezzas leetas irr pagahjuschas, redsi, wiffas leetas irr tappuschas jaunās. (2 Kor. 5; 17.)

Kad žickahrt muhsu Kungs Jesus Kristus sawas meefas deenās apkahrt staigaja, mekledams un fwehtus darridams tohs, kas pasudduschī (Luhf. 19, 10), tad wiensch uf weenu mahžitaju eeksch Israēla, wahrda Nikademuš, fazzija: »Pateesi, pateesi, es tew falku, ja kas ne irr peedsimmis no augšchenes (no jauna), tad tas to debbes walstibu ne warr redseht;« un atkal wiensch fazzija: »Pateesi, pateesi, es tew falku, ja kas ne peedsimmis žaur uhdēni un Garra, tad tas ne warr ee-eet Deewa walstibā. Kas peedsimmis no meefas, tas irr meefa, un kas peedsimmis no Garra, tas irr gars.« (Jahn. 3, 3. 5. 6). Un kad tas wihrs par schein wahrdeem brihnojahs, un ar firdsbailehm isruhžinadamees apleezinaja, ka wiensch schohs wahrduš ihstēni ne warroht faprašt, tad tas Kungs ar noškummuschu firdi uf wišku fazzija: »Tu effi weens mahžitajs eeksch Israēla un tu to ne sinn'« (Jahn. 3, 10.)

Mihla dwehsele! woi tu schohs wahrduš, ko muhsu Pestitajs uf Nikademu, to mahžitaju eeksch Israēla, fazzija, labbaki faproti? Woi tu labbi sinn', kas tas tahds jaun=peedsimmis zilwekš irraid? Woi tu pee sawas paschas firds tahdu jaun=peedsimmischanu »no augšchenes, žaur uhdēni un Garra« jau effi fajuttuse un tahdu schehla-slibas darbu ta fwehta Garra arridsau isbaudijuse? Ak zilwežinsch! zilwežinsch! ja tu patš wehl ne effi par tahdu jaun=peedsimmuschu zilweku palizzis, tad tu teescham no tahdas jaunās firdsbuhschanas itt ne ka ne warri sinnaht, nedi faprašt. Kaut jelle ne weens ne gribbetu peewiltees ar wiltigahm dohmahm, itt kā wiensch jau effoht tahds jaun=peedsimmis Deewa behrns, tatschu wezs Ahdama behrns buhdams eeksch sawas neat-greestas firds! Sinnams, ja kas par jaun=peedsimmuschu zilweku gribb palikt, tad wišnam wehl deewegan naw, ja wiensch ween gribbetu eeksch tahdahm schahdahm leetahm labbotees, jeb no tihschein un rupjeem grehkeem atstah, — tad wišnam wehl deesgan naw, ja wiensch ween gribbetu »wezzas drehbes ar jaunās wadmalas eelaphu-lahpiht — jo tas eelaphs noplisht no tahm drehbehm un tas plihsums tohp leelaks.« (Matt. 9, 16.) Pee tahs ihstēnas garrigas jaun=peedsimmischanas wajjaga »to wezzu zilweku ar saweem darbeem nowilkt, un apwilkt to jaunu zilweku, kas tohp atjaunahts uf atsihschanu, pehž ta gihmja ta, kas to irr raddiis — (Kol. 3, 9. 10.); — pee schahs garrigas firds atjaunaschanas wajjaga no tahs wezzas, grehžigas firdsbuhschanas pa wiffam atstah, »nolikt to wezzu zilweku, kas žaur tohm eekahroschanahm tahs appalloschanas tohp famaitahs, ka ta grehžiga meefa išsuhd, un mehš tam grehkam wairs ne kalpojām.« (Ewef. gr. 4, 22; Reem. 6, 6.)

Ja tu, mihla firds, wehl jo labbaki gribb' faprašt un sinnaht, kahda ta leesa star-piba irraid starp wezjeem pasaulēs behrneem un starp atjaunateem, garrigeem

Deewa behrneem, tad mehs tew luhdsam, lai tu apdohma un labbi wehrâ nemm', fo mehs tewim isstahstisim! Pasaules behrns preeksch wiffahm leetahm dsennahs pehz pasauls labbumeeim un preekeem un pehz winnas gohda un nihzigahm, suhdamahtm mantahm, — Deewa behrns mefle ar trihjeschanu un drebtjeschanu preeksch wiffahm leetahm to weenu dahrgu mantu eedabbuht, ka nabbaga dwehsele tohp isglahbta no muhschigas pasufchanas. Pasaules behrns eeksch labbahm deenahm irr preezigs un lihgmigs, un eeksch taunahm deenahm irr winna besdeewiga firds no-skummuse un issamiffuse, — jaun, peedsimmis Deewa behrns irr nofkummis, bet allaschin preezigs; — jo winsch irr nofkummis par sawu eekschliq garro-nabbadsibu, bet preezigs allaschin eeksch ta fungu Kunga, kas — tikpat eeksch labbahm, ka arridsan eeksch taunahm deenahm — winna preeks un winna stiprums. (2 Kor. 6, 10. Wihl. 4, 4.) Pasaules behrns grihb leelaks un augstaks palikt par zitteem zilwekeem un darbojahs weenumehr pehz augstahm gohda leetahm, — apschelohets Deewa behrns leelaks eeksch ta, »ka winsch to Kungu posihst, kas schelastibu darta un grehkus peedohd un to eeluhfufchu needru ne salausch, neds to fwehpedamu dakti ne isdsefch.« (Jerem. 9, 24. Es. 42, 3.) Pasaules behrns dohma deenas un naktis us to, ka winsch sawas mantas warretu wairoht; — woi ar taisnibu, woi ar peewilschanu, tas winnam weenalgâ, — Deewa behrns schihs pasauls gohdibas un mantas un baggaribas »par flapdi un suhdeem turr, ka winsch Kristu eemanto.« (Wihl. 3, 8.) Pasaules behrns pehz sawahm taunahm fahribahm un nifnahm firds-eekahroschanahm dsihwo, — Deewa behrns irr Kristus ihposchums un »sawu meesu pee krusta irr fittis, ar tahm fahribahm un eekahroschanahm.« (Gal. 5, 24.) Pasaules behrns armakfa taunu ar taunu un ne grihb peedoht sawam eenaidneekam, — Deewa behrns armakfa taunu ar labbu un turr meeru ar wifseem zilwekeem (Reem. 12, 17.); winsch wehle labbu teem, kas winnu uolahd, winsch darra labbu teem, kas winnu eenihd, winsch luhds preeksch teem, kas winnu apkaitina un waija, un peedohd teem, kas prett winnu grehfo, ne ween septiu reises, bet septiadesmits reises un septiu. (Matt. 5, 44; — 18, 22.) Pasaules behrns, schai pasaulei lihdsu turredamees, mihlo to besdeewigu pasauli un »kas irr pasaul: meefas fahriba, azzu-fahriba un lepniga dsihwofchana.« (Reem. 12, 2. 1 Joha gr. 2, 15. 16.) — Deewa behrns uswarr ar saw was tizzibas spehku wiffu pasauli un sajuht to saldu Deewa meeru un banda Kristus mihlestibu, un schi pascha Kristus mihlestiba winnu speesch, ka winsch tohp pahrwehrtis zaur sawa prahta atjaunafchanu, ka winsch warr pahrbaudihst, kas irr tas labs un tas patihkams un pilnigs Deewa prahts.« (Reem. 12, 2.) Pasaules behrns kalpo teem pasauls deewekleem un »teem pasauls walditoseem eeksch schahs pasauls tumfibas« (Ew. 6, 12.); — Deewa behrns sawu meesu nodohd par dsihwu, fwehtu un Deewam labpatihkamu uppurî un irr »schlihslihs sawu dwehsele eeksch paklauffschanas tahs pateefibas zaur to Gorru.« (Reem. 12, 1. 1 Petr. 1, 22.) Ar wahrdu falkohr: pasauls behrns irr tahds, kas us sawu paschu meesu sehj un no tahs meefas to samaitafchanu ptaufs, — Deewa behrns irr tahds, kas us to garru sehj un ptaufs no ta gorra to muhschigu dsihwofchanu. (Gal. 6, 8.)

Schi irr ta leela starpiba starp neatgreesigeem pasauls behrneem un starp teem jaun, peedsimmuscheem Deewa behrneem. Kas wehl naw atjaunahs zaur fwehta

garra spehku un wehl naw »peedsummis no augfchenes, zaur to uhdent un to Garru,« tas ne lai schkeetahs, fa winsch effohc tizzigs Deewa draugs. Deewam scheshloht! gan daschs zilweks irr kristihts ar uhdent, bet winsch wehl tabtu noht no tahs dshwi-bas is Deewa; — winsch wehl naw kristias Deewa behrns zaur ta swehta garra dsmdinaschanu! »Kristus ar Belialu ne kann kophâ!« (2 Kor. 6, 15.) Schis pasfaules draudsiba irr Deewa eenaidiba. »Kas grihb tahs pasfaules draugs buht, tas irr kluis par Deewa eenaidneeku.« (Joh. 4, 4.) Kas wehl ne irr peedsummis no augfchenes, no jauna, tas Deewa walstibu ne warr redseht, nedstikt tur eelschâ!

Warr buht, fa dascha nabbaga, noskummuse dwehsele pee fewim fazzigs: »Uf schi walloda irr geuhra; kas to warr eeklaustrees?« Zeefa gan, mihta firds, schi wal-loda irr geuhra; jo tahda walloda meefas prahtam ne warr patikt. Bet klausees, dwehsele, — no ta Kunga pusses es tewi luhdsoshs — klausees, fo es tewim wehl ishtabstis-schu! Raug, jau daschs zilweks, kas scho wahrdu par to atdsimfchanu zaur to swehtu Garru dsirdeja, pee fawas kruhts fitte un fazzija: »schi walloda irr geuhra« un winsch tahdu wallodu wairs ne grihbejawis dsirdeht, jo winnam bij tahds wahrds par peedaufschichanu, un winsch gahje prohjam, nopuhfdamees no fawas firds dsikuma, fazzija: »Es nabbags zilweks, kas mann' israufs no tahs meefas schahs nahwes?« (Heem. 7, 24.) Bet reds, weens wahrduinsch atskanneja wiina aufis, — tas bij weens wahrduinsch, tik mihtligs un falds, fa winsch to muhscham wehl ne bij baudijis. Un schis wahrduinsch bij par weenu zilweka dehtu, kas bij augstiteizams, fa ne weens zits zilweks — kas bij weens behrduinsch, fa ne weens zits behrduinsch naw bijis, — kas bij weens jaunellis un weens wihrs, kam ne weens zits jaunellis, nedst kaut kahds wihrs bij lihdsigs; jo winsch bij tahds lehnprahtigs un firdspasemmigs un nenoseedsigs un schelhts un taifus un swehts eelsch wisseem saweem wahrdeem un zelkeem, ta, fa ne weens zits no teem zilweka behrneem semmes wirsû. Un schis zilweka dehts, kam ne weens zits, kas no feewas dsimnis, bij lihdsigs, irr apkahrt staigajis, swaidihts no swehta Garra un opwehtihts ar Deewa spehku un winsch irr labbu darrijis un dsedi-najis neweffelus, un schelhtstijis tahdus, kas bij no wella apsehsti, un tas padarrija dauds brihnumus; — jo Deews bij ar wiina. Un tok winsch bij »neewahs un tauschu atstahs« — bij weens wihrs, pilns sahpu un wahjibu un bija pulgohts, ta, fa to waigu preeksch wiina paslehpe (Es 53, 4.); un winnam ne bij, fur tas sawu galwu warreja list (Matt. 8, 20.); un pehz gallâ winsch irr zeetis appaksch Ponzju Pilatu, un tilke pee krusa kohka peefists, un irr nomirris un aprakts; un »kad winsch tappe mehzhets un apbedinahs, ne atdarri, sawu mutti, itt fa jehrs, kas pee klauschanas wests tohp un fa aws, kas kluffu paleek preeksch sawa zirpeja, rapatt winsch ne atdarrija sawu mutti. (Es. 53, 4, 7.)

Schohs wahrduis klauseidamees, tas nabbaga grehjinneeks nopuhstahs no firds dsikuma un winsch wehl dsirdeja, fa schis nabbags un nosmahdehts un pulgohts un mehzhets un pee krusa firts zilweka dehts effohc bijis tas augstais, wissuspehzigais un muhschigais Deewa dehts, pars Deews buhdams no muhschibas, un fa schis weenigs Deewa dehts muhsu dwehsele pasufchanu effohc eeraudijis un fa winnam ta firds effohc eeschehlojusees par mums un fa winsch »tahs debbefis effohc saplohstijis,« (Es. 64, 1.) mums par labbu, un effohc atstahjis sawu gohdibas krehflu un no few' nomettis sawu zepteei un uf muhsu wahrgu-

semmiti nolaidees un scheinan ne kahdu jepteri nedskahdu frohni meklejis, un ka winsch ne ko zittu ne effoht meklejis, ne ka ween muhs ar muhsu pasufchanu un muhsu grehku pulku, un ka winsch effoht apgehbeers eeksch muhsu wahjas meefas un ka winsch tahds effoht bijis, »kas sewi paschu irr istrufscheyees, kalpa gihmi hemdams un ta ka zits zilweks tappis un zilweka fahrtâ atrasts, sewi paschu irr pasemmojees, paklaufigs tappis lihds nahwei, — lihds tal affinainai frusta nahwei, (Wihl. 2, 7. 8.) — un ka winsch effoht neffis muhsu sebrgas un uskrabwees muhsu sahpes, un muhsu pabrakapfchanu deht eewainohts un muhsu apwaineschjanu deht sagrausts un ka ta sohdsiba effoht us wianna gullejuse, zaur ko mums meers nahf un meh's zaur wianna bruhzehm dseedinari effam, (Ef. 53, 56.) — un ka winsch pehz sawas kauna pilnas frusta-nahwes effoht »semme kappis eeksch elles« un teem garreem, kas zeetumâ, fluddinajis to dshwibu (1 Petr. 3, 19.) un ka winsch beidsiht treschâ deenâ effoht augfcham zehlees no teem mirroneem un uskapis debbesis un sehdees pee labbas rohkas Deewa, ta wissuwalditaja Zehwa, un ka tas Zehws winnu tapehz effoht warren'pa-augstinajis un winnam dahwinajis weenu wahrdu, kas eet pah'r wisseem wahrdeem, ka eeksch ta wahrda Jesus buhs lohžitees wisseem zelleem to, kas irr debbesi un wirs semmes un appalsch semmes, un ikkatrai mehlei buhs isteikt, ka winsch irr tas Kungs, par gohdu Deewa, ta Zehwa (Wihl. 2, 9—11.), un wissahm grehziineeku dwehselem buhs atsiht, »ka ta pestischana ne irr zaur zittu ne weenu un arridsan zits wahrds appalsch debbesis starp zilwekeem ne irr dohts, zaur ko meh's warram muhschigi dshwoht, ka ween zaur to paschu Kungu Jesu Kristu. (Ap. darb. 4, 12.)

Un tas nabbaga grehziineeks dsirdeja tahdus brihnischkigus wahrdu's, un tee wahrdi par welti winnam ne bij fazziti, jo tee winnam labbi gahje pee firds un eepreezinaja wianna falaustu un sagraustu garru, un raug', wianna faliktas rohkas atraisijahs un wianna drebbedami zelli flannijahs un wianna bailigas firds-nopuhfchanas pabrwehrtijahs eeksch lehnahm affarahm un winsch warreja raudaht, ka winsch preeksch, laika wehl ne weentreis ne bij raudajis. Un winsch redseja sawâ garrâ leelu tauschu pulku, kas wissi sawus zellus lohzijahs preeksch ta frusta fista un augfchamzehluscha un pa-augstinata Pestitaja, un dsirdeja dauds tauschu balsis, kas fazzija un weenprahrtigi dseedaja: »Es tizzu, ka Jesus Kristus pateefs Deews, no ta Zehwa eeksch muhschibas peedsummis, un arridsan pateefs zilweks, no tahs jumprawas Mariâs peedsummis, irr mans Kungs, kas mannu pasudduschu un pasuddinatu zilweku atpestijis un atpirjis irr no wisseem grehkeem, no tahs nahwes un ta wella spehta, ne ar selu jeb sudrabu, bet ar sawahm swehtahm un dahrgahm affini, un ar sawu nenopelnitu zeschonu un mirfchanu, ka es wianna pascha buhtu un wianna walstiba appalsch wianna dshwotu, un winnam kalpotu eeksch muhschigas taisnibas, nenoseedsibas un swehtibas, lihds ka winsch atkal augfcham zehlees irr no teem mirroneem, dshwo un walda muhschigi, tas irr teescham teefs.« Un winsch dauds tubkstoschu teis tubkstoschas dwehseles redseja, kas irr masgajusches un ballinajusches eeksch ta jehra affinim un nu ar stipru balsi dseed: »tas Zehs, kas tappe nokaus, irr zeenias hemt spehku un boggaribu un gudribu un stiprumu un flawu, un gohdibu un pateifschjanu.« (Zahn. par. gr. 5, 6; 7, 12.)

Un wiss' to dsirdedams, ne sinnaja, ka winnam bij, un rohkas winnam palikke faliktas un wianna zelli lohzijahs un firds winnam pabrtruble un affarahm birstoh't winsch raudaja fluffinam un schnuffstedams winsch fazzija pee sew': »Es talischohs

eet pee sawu tehwu, un gribbu arri us winnu fazzigt: tehws, es esmu grehfojis prett debbesi un preeksch tew. Un wairs ne esmu zeenigs, ka manni buhs faukt tawu dehlu,« (Luhf. 16, 18, 19.) Un schee luhgfschanas wahrdi zillajahs, itt ka ehrglis, kas prett debbesi fteen, un ta ehrgla spahrni aiskahre to wihti no dragnahm ta zilweka dehla (Matt. 9, 20.) un tas fahpu wihrs stahweja preeksch winna un fazzija ar brihnum' mihligu balsi: »Ko tu gribbt, lai es tew darru?« Un winsch fazzija; »Kungs, ka es kluhstu atpesihts un fwehts.« Un tas wihrs to mohku un fahpu rahdija winnam sawas zaur-urbras rohkas un kahjas un sawu usscheltu sahni un fazzija: »reds', scho es darriju preeksch tew!« un uslikke sawas zaur-urbras rohkas us winna galwu un fazzija atkal: »nemmees drohfschu firidi, mans dehls, tawi grehki tew pamesti,« un schohs wahrdu runnadams, puhte winsch us to un fazzija: »nemm' to fwehtu Garru« — un uslikke sawu krusu us winnu un fazzija atkal: Nemm' mannu krusu us fewim un nahj' man pakkah, un effi mannim usstizigs lihds nahwei, tad es tewim dohfschu to dshwibas krophni. (Luhf. 9, 23. Zahna par. gr. 2, 10.) Un redsi, apscheplohts grehgzineeks pee sawa Kunga un Pestitaja atradde, kas pee dwehfeles meera irr waijadigs; no winna azzim ta wezza tumfiba, ka swihni, nokritte (Ap. darb. 9, 18.), un ta Kunga »gaifma fribdeja winna firidi un de, we winnam weenu spohschumu tahs atshfschanas tahs Deewa gohdibas eeksch ta waiga Jesus Kristus« (2 Kor. 4, 6.); un schis jaun-peedsimmis Deewa behrns raudaja preeka affaras un lihafmodamees slaweja winsch Deewu, un gawileja ar preezigu firidi: »Es pateizu sawam Deewam zaur Jesu Kristu, sawu Kungu.« Es biju nomirris un atkal esmu rappis dshws, es biju pasuddis un esmu arrasts. (Luhf. 15, 24.) Winsch dshwoja; jo tee grehki winnam bij pamesti, un fur grehku peedohschana, tur irr dshwiba pa pilnam. Winsch nu bij jauns raddijums; jo winsch bij eeksch Kristus, un Kristus eeksch winna. (2 Kor. 5, 17.), un winna slawas dseefma un teifschana bij schi: »Es ar Kristu esmu krusa fiste, bet es dshwoju, tomehr wairs ne es, bet eeksch mannim Kristus dshwo, un fo es taggad meefa dshwoju, to es dshwoju eeksch tizzibas ta Deewa dehla, kas mann' irr miblejis un fewi paschu par mannim nodewees.« (Gal. 2, 20.)

Eeksch tahdas fwehtas saweenofschanas un sadraudseschanas ar sawu Kungu un Deewu winsch sawu dwehfeles labklahschanu atradde; winsch pazehlahs un nehme Pestitaja krusu us sawu mugguru un kalpoja sawam Kungam un tizzeja un mibleja un zerreja; — winsch gahje zaur uhdeni un tee wilni pahr winna galwu pluhde un tee pluhdi ne warreja winnu apshhsinahr, — un winsch gahje zaur ugguni, un tahs ugguns leesmas nahje pahr winna galwu un ne warreja winnu aisdedsinahr (Jer. 43, 2.); jo tas wihrs ar tahm zaur-urbrahm rohkahm bij tohs wilnus apfauzis un tahm leesmahm pawehlejis, lai tee winnu ne aiskarroht. Un tas apscheplohts grehgzineeks ne gribbeja par kaut kahdu zittu fauktees, ne ka par weenu no teem Jesus nabbagem, bet arridsan zaur winnu baggarigi apfwehtiteem, un winsch ne gribbeja, nedj laizigi nedj muhschigi par kaut kahdu zittu palikt, ne ka par weenu no teem jehreem tahs gannibas ta Kunga Jesus Kristus.

Raut tu, mihlajs lassitajs, arri par tahdu apscheplocu, jaun-peedsimmuschu zilweku warretu palikt! Ak steidsees! steidsees! mihla dwehfele, isbehds' no schihs pasfaules Sedomas un Gomoras! Behds', behds' no pasfaules samattaschanas, ka pagale no elles-ugguns, glahbees eeksch sawa Kunga Zoaras (1 Mohf. 19,

17. 22—24.) Al jilwezia, mettees semmê pee tahm kahjahm ta Deewa dehla, un fakki ar Zehkabu: „Es tew ne palaidifchu, ja tu mann' ne fwehti.“ (1 Mobs. 32, 26.) Luhds' — luhds' bes mitteschanas, un taws Jesus par tew opschehlofees. Un kad winsch arri tewi apfwehtihs ar fawa fwehta garra spehku un kad winsch tewi dsemdinahs un kad tu paliff' zaur fwehta garra darbu par weenu jaunpeedsimmuschu Deewa behrnau un Kristus eeksch tewim weenu gihmi dabbus (Gal. 4, 19.), — tad tu weenumehr fawu Deewu flawehf' un winna brihnifschiqu wahrdu pa-augstinof' un ikkatra dwaefchas-wilkschana eeksch tewim buhs weena flawas-dseefma tam lungu Rungam, un tu fwehtu preeku fajuttif' ikkattrâ affins lahfitê! Swehta garra pilns, tu luhgfi rihdôs, no gultas-zekamees, — luhgfi, pee deenas darbu eedams — luhgfi waklara laikâ, un teefcham, poschâ nakti tu fluffu ne zeerifi wis preeksch fawa mihta Deewa un Pestitaja!

Al, fwehta irr ta dwehsele, kas fawu Pestitaju irr atradduse un eeksch Jesus wahrim duff! Schi dwehsele eeksch fawa Pestitaja atrohn meeru, tahdu meeru, kas eet par wiffu jilweku sapraschanu un kas pofaufet irr apflehts. Schis Deewa meers, kas nahk no tahs falihdsinofchanas eeksch ta Zehra affinim, irr postahwigs, kâ patte ta Rungaschehlostiba paleekama, kas »ne atkahpfees nedf schaubifees, kad arri kalni atkahpfees un palalni schaubifees.« (Jer. 54, 10.) Schis faldais Deewa meers irr mihtigs, itt kâ behrnina duffschana eeksch mahtes flehptes, — tur behrnisch duff, lai winsch irr spirgts, lai irr peekuffis, — lai winsch irr wahjisch, lai irr weffels, — tur winsch duff deenas un naktis un winsch ne zittu ne sinn, ne kâ fawu mahri un winnas mihlelibu!

Al mans mihtais Pestitajs! tu sinui meerino, Kad es tawu labprahribu juhtu, Un Man naw zitta weetina, Kâ ween tew peetaw' dahrgu mihlelibu baudu, Taisni eeksch kahjahm, tawâ flehpi. Tas ween man apstew tizzedams, Un uf tew ween zerredams. 59.

Kristigas isflaidroschana's ta 10 Deewa bauflu.

8.

Peektais bauflis.

[Sahama pufe.]

2 Mobs. gr. 20, 13. Tew ne buhs nokaut. (Matt. 5, 21.)

Luttera isflaidroschana. Mums buhs Deewu hihtees un mihleht, ka meh's fawam tuwakam pee winna meefas ne kahdu kaitu nedf wainu darram, bet tam palihdsam un kalpojam eeksch wiffahm meefas behdahm.

Man nebuhs nokaut, nei zittu, nei few paschu; man ne buhs zittam, nei arri few pascham pee meefas weffelibas un dsihwibas ne kahdu kaiti jeb wainu darricht; — to mums flaidri aisleeds peektais bauflis. Ja meh's praffam: kapeh; Deews mums to aisleedsis, tad us to ja-ardild: jilweka dsihwisba un weffelibâ irr Deewa dahwana, Deewa darbs. Kas zittu, woi fawu paschu dsihwibu un weffelibu maita, tas famaita Deewa darbu, Deewa raddijumu; tas irr Deewam negants prettineeks, kas tihscham Deewa darbus pohsta. Tahds taundarritajs gan arr' ikweens, kas zitteem Deewa likkumeem pretti darra. — Ja tu tehwan un mahtei to gohdu ne dohdi, kas teem nahkabs, tad tu apgrehlojees prett to zertortu baufli. Ja tu fawu rohku issteepi, un fawus naggus peeleezi pee tahdahm leetahm, kas zitteem peederr, woi arri tahdas leetas eekahro, tad tu tikpatt effi grehziineeks un Deewa prettineeks prett septitu, dewitu un desmitu baufli. Ja tu neschkihsti un beskaunigi dsihwo, woi zitteem wainu gohdu

un labbu flawu laupi, tad tu noseedsees prett to festu un astotu Deewa baußli. — Bet wissuwairaf zilwekam ta blehdiba reebj, kad dabbu dsirdeht, ka kas zittu, woi few' paschu rihscham irr nokahwis. Zau Salamans raksta (Erl. f. w. 24, 8.) »Kas pahrdohma (tahdu) taunu (darbu) darriht, (ka tas few pascham, woi zittam grihb gallu darriht,) tas pats jafauz blehds pah'r wisseem blehscheem.« Prahrtigs un apdohmias zilweks gan pee fewis dohmahs: ka tewim tas patiktu, kad zits tewim dsihwibu nemtu? — Deews pats gan augsteem woldineekeem swehts rakstos to walku un brihwibu dewis, leeleem taundarritajem, ta ka flepkaweem, dsihwibu nemt, un karrus zelt, fur zilweki pa tuhstoscheem tohp nokauti. Tas jau bija itt wezs Deewa likkums: (1 Mohs. gr. 9, 6.): »kas zilweka affinis isgahsch, ta (zilweka) affinum buhs zaur zilwekem isgahstahm rapt.« Mehs arri lassam: (Reem. 13, 4.) »Ta pasauliga waldischana irr Deewa fullaine, tewim par labbu; bet ja tu taunu darri, tad bishstees, jo wiinna to sohbinu welki ne reff; ta irr Deewa fullaine, weena atreebeja, tam taundarritajam par sohdbibu.« — Augsti waldineeki irr Deewa weetneeki; zaur teem Deews leet korrus zelt, un pa laikam allasch nosohda weenu tautu zaur ohtru, weenu walstibu un semmi zaur ohtru, un pee ta tad arri dauds zilwekus leet mirt zaur baddu un mehri. Ko tas wissuwarrenajs Deews, tas Kungs muhsu dsihwibas, pats darra un leet notikt, to mehs ne drihstam wis smahdeht. Zjaba grahmará (39, 35.) mehs lassam: woi Deews ne pamahzih to, kas ar to Wissuwarrenu barrahs? Woi tam ne buhs atbildschana, kas Deewu waino? — Warr buht, ka dascham arri buhs nesaprohtams, ka Deews sawu wissu-mihstoku dehsu lahwe nonahweht, kas taisns un swehts, gluschi nenoseedstigs bija. Pehj Deewa wissu-gudraku prahrtu schi Jesus nahwe jau bija nolikra un nespresta. Deews, tas wissu-spehzigas radditais, warr dsihwibu doht un usturreht, bet arri nemt, faut ka, faut kad, faut fur. Wiasch ween to warr darriht un tee, kam wiasch to irr nowehlejis, prehti: teem wiffaugstakeem waldineekeem wirs semmes. Siinnams, ka teem arridsan leela atbildschana buhs, ja tee ar netaisnibu to darra. Mums zirteem naw brihw, nei sawus dsihwibas beedrus, nei few paschu nokaut. Tas irr leela, neganta blehdiba un grehks prett muhsu tuwaku un prett mums pascheem. To gan ilweens gan arsiht, bet pee ta daschs meeri najahs, sawa sirdi dohmadams: scho grehku padarriht mannim ne kad prahrtá naw nahjis; man ne kad flepkawadohmas irr bijuschas prett zittu; wehl masak' es us to esmu dohmajis, few pascham dsihwibu nemt. Slepkwá man allaschin bija reebigi un breefmigi blehdneeki. Tá gan daschs zilweks few paschu talsnojahs, ta wiasch dohma, ka tas prett peektu baußli ne kad un ne mas ne effoht grehkojis. Bet ismeklesim dsillaki, woi mehs teescham tik schelhsii effam no wisseem grehkeem prett scho peektu Deewa baußli. Woi ne us zittu wihsi, zittu zilweku dsihwibai un wesselibai, woi sawai paschai ne kad rihscham, woi nerihscham kahdu kaiti un wainu effam darrijuschi? Woi effam gan apdohmajuschi, ka zaur negaddigu, neschelhsu, pa wissam nelahdsigu dsihwoschanu, sawai wesselibai un dsihwibai arri tikpat kaitu un wainu effam darrijuschi, sawu dsihwibu effam paishfinajuschi, gan arri zittus us tahdeem nearsihtreem grehkeem effam stubbinajuschi, — un us tahdu wihsi arri sawi paschi, un zittu zilweku flepkawi effam palikkuschi. Apdohmasim tadeht, kahds tas Deewa prahrt un wiinna praffischana itraid, kad wiasch aisleeds: »teu ne buhs nokaut.« —

To mums peenahfahs apdohmah, ja to pateefibu un taifnibu gribbam atsiht, kas ween preeksch Deewa geld, kas mums grehzigeeem zilwekeem trubst, bet pehz ko mums jadsennahs. (Ebr. 12, 14.) Deews muhs ne teefahs pehz ta, ka mehs pehz sawas patifschanas winna likkumus effam istulkojuschi, bet winsch mums teefu spreedibhs pehz ta prahta, kas winnam pascham, schim ougstam bauflibas dewejam bija. Ja juhs arri, mihtli lassitaji, ne gribbetu tizzeht ka Lutters un juhsu mahzitaji jums to peecktu baufli irr isffaidrojusch, tad jums comehr buhs tizzeht Jesum Kristum, Deewa dehlam, kas swehts un taifns buhdams, arri no teem saweeem wiffuwaitrak firde schkistibu unffaidribu proffija; winsch no sewim pars scho leezibu dewe: (Zahn. 14, 6.) »es esmu ta pateefiba.« (Zahn. 8, 12.) »es esmu tahs pasauls goifchums; kas mannim pakkat eet, tas ne staigahs rumfiba, bet tam buhs tas dshwibas goifchums.« (Ap. darb. gr. 10, 43.) Schim Jesum arri wiffi praweesch, to leezibu dohd, ka zaur winna wahrdu ikwe ens, kas eeksch winnu tizz, grehku peedohschanu dabu. Schim Jesum mums arri peenahfahs tizzeht. — Ka tad pars Deewa dehls to peecktu baufli isffaidro? Winsch fakka ta: (Matt. 5, 21, 22.) »Juhs essat dsirdejusch, ka teem wezzajeem irr sazzibts: tew ne buhs nokaut, un kas (zittu) nokauj, to buhs zaur teefu sohdiht. Bet es jums fakku: kas ar sawu brahli walti dusmo, tas irr zaur teefu sohdam, bet kas us sawu brahli fakka: raka, (kas to lamma un tam lah), tas buhs zaur tahm runnahm sohdam, bet ja kas fakka: tu gekki, tas buhs zaur elles ugguni sohdam. — To paschu arri raksta Jesus wiffu mihtakais mahjeklis Zahnis: (1 Zahn. 3, 15.) »Akacs, kas sawu brahli eenihd, tas irr flepkaws.« — Ta irr ta ihstena isffaidroschana ta peecka baufla; tas bija Deewa prahts, kad winsch scho baufli dewe. Wifs tas, ko zilweks ar naidigu, dusmigu, ffaidigu un atreebigu prahtu, bes mihtlestibas dehma pah sawu tuwaku, runna woi darra, tas jau irr apgrehkoschana prett to stu baufli, tas irr Deewa preekscha flepkawneeka darbs. Ja kahds rehws, woi kahda mahre, woi zits preekschneeks sawu behrnu woi appakfchneeku eeksch sawahm ahtrahm un pahleeku leelahm dusmahm neschehlizi fitt un pahrmahza, tad tahdi wezzaki to ne darra ar lihdszeetigu prahtu, sawa behrna dwehfeli mihtledami, woi winna dwehfeli wehl pee laika isglahbdami, bet tahdi saweem behrneem uslez ar erriku, dusmigu, atreebigu prahtu, un pee ta ne apdohma, ka tee ar tahdu neprahtigu kulschana sawam behrnam pee meefahm un pee dwehfeles, pee winna wesselibas un dshwibas daschu reisi leelu ffahdi warr paddarriht, un netihscham warr palikt winna flepkawi. Ja mehs arri wehl to apdohmajam, kahds leels naid, kahdas leelas kildas, plehschanas un kauschanas pasauls jau irr zehluschahs no lammaschanas un no lahdeschanas, tad gan no ta jafargahs. Woi ne kad ne effam redsejuschi woi dsirdejusch, jif daschs zilweks eeksch tahdahm kildahm zitta zilweka flepkawa irr palzzis, woi arri pars eeksch tahdas kauschanas sawu paschu dshwibu irr pomettis. Woi tad muhsu Pestitajs pareisi ne mahza: kas sawu brahli un tuwaku eenihd un ar to dusmo, — ko tee zaur to pelna? Prett kahdu baufli tee grehko? Kahdi tee preeksch Deewu irraid? Woi tee ne apgrehkosahs prett to stu baufli? — Tikpart wiffi tee, kas zittus us tahdahm apgrehkoschannahm willina un kahr dina, zittus us tahdu nemeeru ffubbinga, tee arri zitteem leelu ffahdi darra pee winnu dwehfeleshm.

(Weidama vusse sitta sawa.)

13.